Nº. 2

SAMEN *dromen*

SKG MAGAZINE · 2026

INHOUD

06.

'Geworteld in Hattem'

Een openhartig interview met EO-presentator Margje Fikse.

10.

'Geef de pen door'

Een nieuwe rubriek met verhalen uit lokale Protestantse kerken.

12.

'Het hangt niet van mij af'

In gesprek met de Jonge Theologen der Nederlanden Nathan Troost-van Diggelen en Rozamaryn van den Broek – Orsel.

18.

'Van droom naar gemeenschap'

Stichting Buren Dichtbij wil een plek creëren waar hoop en naastenliefde centraal staan.

20.

'Oud Geld'

Welke schatten liggen er verborgen in de archieven van lokale kerken?

26.

'De kerk vervelt'

In gesprek met ds. Kees van Ekris, scriba van de Protestantse Kerk in Nederland.

Voor u ligt het tweede magazine ‘Samen Dromen’. Opnieuw met verhalen die laten zien wat er gebeurt wanneer geloof handen en voeten krijgt: dichtbij, praktisch en soms onverwacht.

In dit nummer spreken we met Bert van der Haar van het Leger des Heils. Hij typeert het Leger als een “uit de klauwen gegroeide diaconie”: begonnen vanuit de overtuiging dat niemand buiten de boot mag vallen, uitgegroeid tot een internationale christelijke hulporganisatie. Ook in Nederland is die roeping zichtbaar, onder meer in de maatschappelijke opvang en hulpverlening aan mensen die het (tijdelijk) niet alleen redden. Vanuit SKG willen we diaconieën aanmoedigen na te denken over de inzet van hun gelden: Is het mogelijk om diaconale gelden duurzaam te beheren en tegelijkertijd werkzaam te maken voor wie het nodig heeft? Wij denken van wel.

Daarnaast leest u een portret van Margje Fikse, journaliste bij de Evangelische Omroep. Ze neemt ons mee in haar opvoeding, waarin geloofsbeleving en betekenisgeving vanzelf samengingen. De stad kan haar onrustig maken, vertelt ze, terwijl het platteland haar terugbrengt bij zichzelf. Die ervaring vangt ze in een beeld dat bij mij blijft hangen: modder. “We staan allemaal weleens te ploeteren in de modder.” Tegelijkertijd is modder ook vruchtbaar en vormt het een basis voor groei.

Nieuw in dit magazine is de rubriek Geef de pen door. Daarin vragen we telkens een andere PKN-gemeente terug te blikken op het afgelopen jaar. De Protestantse Gemeente in Ruinen bijt het spits af en neemt ons mee in haar droom en visie en hoe die concreet vorm krijgt.

We wilden de jongere generatie graag over de toekomst van kerk-zijn aan het woord laten, dus gingen we in gesprek met de twee ‘Jonge Theologen der Nederlanden’, Nathan Troost-van Diggelen en Rozamaryn van den Broek-Orsel. Aan de hand van vijf stellingen verkennen zij hedendaagse vragen rond rentmeesterschap: hoe ga je als kerk om met grond in het licht van klimaatverandering, en wat is de toekomst van het kerkgebouw? Beiden zien een bredere maatschappelijke functie voor kerkgebouwen dan alleen de zondagse eredienst. Denk aan een plek waar de deur doordeweeks open kan staan en mensen kunnen binnenlopen. Tegelijkertijd benadrukt Rozamaryn dat zo’n gebouw ook een heilige ruimte is, waarin eeuwenlang Gods naam heeft geklonken en die je dat laat ervaren zodra je binnenkomt.

Het gaat te ver alle artikelen hier te noemen, maar samen vormen deze bijdragen een spiegel én een uitnodiging: om naar elkaar om te zien, om vol te houden wanneer het schuurt, en om te geloven dat er, juist in de modder, nieuw leven kan ontstaan.

Ik hoop dat dit magazine u raakt, inspireert en aanzet tot gesprek.

Jos de Kleuver | directeur SKG

‘EEN KERK MET EEN UIT DE KLAUWEN GEGROEIDE DIACONIE’

Als Bert van der Haar, bestuurder bedrijfsvoering van het Leger des Heils, wordt gevraagd naar zijn samenwerkingservaringen met SKG zegt hij: “Als ik aan SKG denk, heb ik daar eigenlijk alleen maar warme gevoelens bij. En ook in de onderlinge samenwerking heb ik eigenlijk alleen maar positieve ervaringen.”

Het Leger des Heils is een internationale christelijke hulporganisatie die zich inzet voor mensen in kwetsbare situaties. De organisatie werd in 1865 opgericht in Londen door William Booth, een methodistische predikant die armoede en sociale ongelijkheid in de arme wijken van de stad wilde bestrijden. Samen met zijn vrouw Catherine Booth begon hij met het bieden van praktische hulp aan daklozen, arbeiders en mensen die aan de rand van de samenleving leefden. Wat begon als een kleine religieuze beweging groeide al snel uit tot een wereldwijde organisatie met een duidelijke missie: het bieden van zowel materiële hulp als geestelijke steun.

In Nederland is het Leger des Heils actief sinds 1887 en speelt het een belangrijke rol in de maatschappelijke opvang en hulpverlening. In Nederland biedt het onder meer daklozenopvang, verslavingszorg, jeugdzorg, schuldhulpverlening en maatschappelijke begeleiding, naast kerkelijke activiteiten. De organisatie werkt vanuit een protestants-christelijke basis, maar helpt iedereen ongeacht geloof of achtergrond, met als doel het verlichten van maatschappelijk leed in naam van Jezus Christus.

Het Leger des Heils werkt in Nederland met meerdere stichtingen onder één vlag. Alleen al voor twee van die stichtingen is er huisvesting op meer dan driehonderd plekken in het land. En omdat dat aantal nog steeds groeit, moet het Leger des Heils investeren. Er moeten bijvoorbeeld panden worden aangeschaft en er zijn verbouwingen nodig om gebouwen geschikt te maken voor kwetsbare doelgroepen. Bovendien is er geld nodig voor onderhoud en verduurzaming. “Het Leger is eigenlijk een kerk met een uit de klauwen gegroeide diaconie,” zegt Van der Haar over zijn organisatie. ‘En dat is zo groot geworden dat we dat zelf ook alleen niet meer kunnen. We hebben daarbij financiële hulp nodig van anderen. En daar stapt de SKG - en PKN daarmee op de achtergrond - volledig bij in. Dat is echt heel mooi.’

De samenwerking raakt de kern

Directeur-bestuurder Jos de Kleuver van SKG heeft periodiek contact met Bert van der Haar, waarin zij samen kijken naar de noden van het moment. ‘Wat heeft het Leger des Heils nodig? Wat zijn zij aan het doen? Welke projecten zijn er daar? Welke groepen verdienen aandacht?’

Bert van der Haar

aldus De Kleuver. De maatschappelijke context verandert snel. Er is een groeiende problematiek rond daklooseheid, asielopvang staat onder druk en internationale spanningen zorgen ervoor dat het Leger des Heils te maken heeft met continu veranderende omstandigheden. ‘In de volle breedte speelt er veel in de samenleving. En ook de overheid trekt zich steeds verder terug. En wat wij hebben gedaan, is kijken naar wat het Leger des Heils nodig heeft en onszelf afgevraagd wat SKG daarbij zou kunnen betekenen.’ Hierbij raakt de samenwerking met het Leger des Heils aan de kerndoelen van SKG. De Kleuver zegt daarover: ‘De drijfveer is: Kunnen we iets doen? Dat is eigenlijk SKG. Die probeert aan te jagen. Dat we iets kunnen doen wat anders niet tot stand zou zijn gekomen.’

Geld als middel, niet als doel

In hoofdzaak verbindt Stichting Kerkelijk Geldbeheer de kerkelijke wereld met de bancaire wereld. ‘Wij beheren in feite de gelden van heel veel protestantse kerken in Nederland. En wij proberen dat zo goed mogelijk te doen. De bedoeling is dat het voordelig is voor zowel die kerken als voor de projecten waar wij in investeren’, zegt De Kleuver. Het is de vraag hoe financiële middelen zó kunnen worden ingezet dat ze niet alleen veilig beheerd worden, maar ook bijdragen aan iets groters. ‘Wat ik het mooie vind van SKG is dat geld echt een hulpmiddel is en niet het doel. Het hogere doel is natuurlijk om te kijken of we kerken zoveel mogelijk kunnen ondersteunen, maar daarbij willen we ook een belangrijke rol spelen in maatschappelijk diaconale projecten.’ Geld dus niet als doel, maar als middel om maatschappelijke impact mogelijk te maken.

In de samenwerking met het Leger des Heils resulteerde dat concreet in de ondersteuning van een aantal projecten in de daklozenzorg. Met hulp van SKG kon er een nieuwe locatie worden geopend en ook kon er een nieuwe locatie worden verbouwd en geschikt gemaakt worden voor de doelgroep. Van de Haar: “Daar zijn we ook heel blij en heel dankbaar voor dat SKG ook echt serieus en stevig investeert in Woonvermogen. En daarmee dus het diaconale werk wat we als Leger des Heils kunnen doen.” Daarnaast wordt er door SKG ook rechtstreeks gefinancierd op het gebied van welzijn en gezondheidszorg, via de hoofdstichting van het Leger des Heils. Daarmee ondersteunt SKG de ruim 7000 werknemers die het Leger des Heils heeft voor het verlenen van professionele en maatschappelijke zorg. Van de Haar vervolgt: “Die combinatie – investeren in enerzijds vastgoed en anderzijds zorg en welzijn - werkt eigenlijk heel goed.”

GEWORTELD IN HATTEM

Bomen in knop, tsjirpende vogels en een warme bries over het voorzichtig aangezette groen, hier aan het begin van de Veluwe. We bevinden ons in de geboortestreek en huidige woonplaats van journaliste en presentatrice Margje Fikse, met wie we in gesprek gaan over grond, geloven en geaard zijn. Begrippen die voor Fikse met elkaar in verbinding staan, die niet abstract blijven maar voelbaar zijn. Onder haar voeten, in haar herinneringen, in haar dagelijkse leven op het platteland en in haar zoektocht naar rust en identiteit.

We zitten buiten, voor de boerderij waar ze nu woont met haar man en drie kinderen. De twee labradors aan onze voeten. Rondom ons bevinden zich de landerijen. Sommige akkers liggen klaar voor de trekker met ploeg, zodat er straks weer metershoge maïs kan groeien. Andere delen dienen het hele jaar door als grasland, omdat ze deel zijn van het landgoed dat de familie Fikse tot op de dag van vandaag in bezit heeft. Ze willen er een goede invulling aan geven, 'maar grond is óók gedoe', grinnikt Margje.

'Waor kommie vandoan?'

Margje werd geboren in de zomer van 1975 en groeide op middenin het bos, op landgoed Molencaten in Hattem. Ze is het nakomertje uit het gezin met vijf kinderen. Haar ouders Trijntje en Helmert Fikse voerden een gemengd bedrijf, maar zouden zich vooral specialiseren in de paardenfokkerij en hengstenhouderij. "We groeiden op met alleen maar bomen om ons heen," zegt ze. Het gaf haar een geborgen, veilig gevoel om zo ingesloten te zijn door de natuur. Toen het gezin verhuisde naar een boerderij net buiten het bos, was die blauwdruk van de inmiddels twaalfjarige Margje al zo opgetekend, dat ze liefst zo weinig mogelijk blootgesteld werd aan de elementen. Lachend vertelt ze, hoe ze als kind letterlijk over het strand kroop om de harde wind te kunnen te ontwijken. 'Ik was dat helemaal niet gewend natuurlijk'.

Desondanks zou ze de uitwerking van de seizoenen wel degelijk meemaken. Ze hielp haar ouders mee met de paarden. Hun wekelijkse ritme, was voor een groot deel ook het hare. Van de doordeweekse dagelijkse verzorging, de concoursen op zaterdag tot de kerkdienst in de Hervormde Kerk van Hattem op zondag. Margje volgde dan vaak alleen de zondagsschool, die ze overigens erg saai vond. Ook de catechisatie was niet erg succesvol te noemen, want de dominee stuurde haar weg, 'ik denk, omdat ik allemaal moeilijke vragen stelde'.

Het stellen van die vragen, leerde ze naar eigen zeggen aan de keukentafel thuis. Haar vader had vanwege zijn werk regelmatig mensen van allerlei pluimage op de koffie. Hij was altijd geïnteresseerd in de vertolkers van de andere werelden die dan binnenkwamen. Zijn eerste vraag was standaard: "Waor kommie vandoan?", vervolgens: 'Ben je gelovig?' en daarna: 'Wat vind je belangrijk in het leven?'.

Geloofsbeleving, betekenisgeving en ook politieke en maatschappelijke ontwikkelingen passeerden de revue. Tot aan haar achttiende zou ze de gesprekken gade slaan, want na haar vwo-diploma dat ze behaalde op de middelbare school in Zwolle, vertrok Margje eerst voor een jaar Evangelische Hogeschool naar Amersfoort en daarna in 1994 naar Leiden om daar – aangewakkerd door datgeen ze thuis had opgevangen – politicologie te gaan studeren.

De weg terug

Al tijdens haar studie begon ze te werken voor de Evangelische Omroep. Daar zou ze zich in de jaren die volgden bekwamen in radio- en televisiewerk in binnen- en buitenland. Een universitair diploma en een vast dienstverband rijker, verhuisde ze op drieëntwintigjarige leeftijd naar de volgende grote stad: Amsterdam. De hoofdstad zou ze ruim tien jaar lang haar thuis gaan noemen, maar echt aarden deed ze er niet. 'Ze zeggen niet voor niets: je kunt het meisje wel van het platteland halen, maar het platteland niet uit het meisje hè?'.

Margje beschrijft hoe ze in die jaren ook worstelde met depressieve gevoelens. Toevallig vliegt er net op dat moment een citroenvlinder aan ons voorbij, ze wijst ernaar en zegt: "Kijk, dat is het eigenlijk. Ik was heel luchtig-vluchtig.

Fladderde van hot naar her. En als je niet geaard bent, verlies je stabiliteit". Die ervaring en het inzicht wat daaruit voortvloeide, bracht haar uiteindelijk terug naar het platteland. Niet alleen voor zichzelf, maar ook voor de kinderen die ze inmiddels had gekregen met haar man Abel Korevaar. "Ik dacht: ik wil dat zij die basis hebben. Die beschutting, die rust." Ze zag in dat ze hen dat niet kon bieden in Amsterdam. 'Daar woonden we driehoog, vierhoog. Dan woon je dus letterlijk niet op de grond. Daar begint het al mee," zegt ze.

Haar vader was intussen overleden en haar moeder, die nog altijd op de boerderij woonde, wilde het huis wel aan haar jongste overdoen. Zo kwam het dat ze op haar vierendertigste weer terugkeerde naar haar geboortedorp Hattem. Dat ze het zo had gemist, voelde Margje pas echt toen ze weer terugkwam. Misschien niet zozeer de plek, maar wel de verbinding met de grond, met het ritme van de seizoenen, en uiteindelijk ook: met zichzelf.

Er kwamen zelfs weer paarden op het erf te staan. Ons interview wordt onderbroken door de hoefsmid die onaangekondigd langskomt om de paarden te bekappen. Een mooie metafoor voor het goed beslagen zijn, om stand te kunnen houden op hard- en zacht terrein, in droge zomers, maar ook natte en koude winterperiodes.

Dansen in de modder

De fysieke relatie met haar omgeving loopt als een rode draad door het leven van Fikse. Waar de stad haar onrustig maakt, brengt het platteland haar terug bij zichzelf. Toen ze terugkeerde naar het landschap waarin ze ook was opgegroeid, deed blijken dat zelfs haar religieuze wortels nog meer verdiept konden worden.

Ze werkte namelijk mee aan de documentaire OerIJssel (2014). Daarin keek ze samen met dominee Henk Vreekamp naar de geschiedenis van haar omgeving – naar oude gebruiken, symbolen en verhalen die teruggaan tot vóór het christendom.

'Ik ontdekte dat ik niet alleen een kind van het christendom ben, maar ook van dat oude Saksische natuur-geloof,' vertelt ze. Ze vertelt hoe dominee Henk Vreekamp het christelijke geloof en de voor-christelijke tradities voor haar begrijpelijk maakte en ze aan elkaar verbond. Hij wees haar op

rituelen zoals dauwtrappen, waarbij je rond Hemelvaartsdag met blote voeten op het natte gras rondloopt. ‘Dat doet iets’. Het geloof werd zo niet alleen iets van woorden of rituelen, maar ook van ervaring.

Die fysieke kant van de natuur kent bij haar vooral ook tijdens bepaalde jaargetijden een psychische keerzijde. “In de winter is het lelijk. Koud. Donker. Er groeit niks,” zegt ze. Die periode herkent ze ook in zichzelf – als een tijd van somberte, van naar binnen keren. Het was niet voor niets dat de depressiviteit zich vooral dan uitte.

Margje beschrijft hoe ze in de winter door de modder ploetert met haar paarden. Ze glijdt uit, valt en staat weer op. En een paar uur later zit ze in de studio, verzorgd en opgemaakt. ‘Het is lelijk, maar ergens ook mooi’, zegt ze. Die modder wordt een metafoor voor het leven. ‘We staan allemaal wel eens te ploeteren in de modder’, en daarvan ziet ze intussen de schoonheid in. Hetgeen haar geliefde zanger Daniel Lohues bezong in zijn lied ‘dansen in de modder’. Bovendien is modder ook vruchtbaar, het is de basis voor groei. Die dubbele betekenis – zwaar en hoopvol tegelijk – typeert haar kijk op het leven.

Rentmeester

De grond waar Fikse woont, is niet alleen persoonlijk betekenisvol. Het is ook een gedeelde verantwoordelijkheid. Het landgoed dat haar moeder achterliet is familiebezit, ontstaan uit generaties werk en keuzes. De houding van haar moeder speelt daarin een grote rol. ‘Alles is gekregen, niets is zelf verdiend,’ citeert Margje haar. Dat besef leidt tot een duidelijke visie: de grond is niet alleen van jou, maar ook van anderen. Dat vertaalt zich concreet in het feit dat een deel van het land bijvoorbeeld opengesteld werd voor wandelaars. Er wordt door Margje en haar familieleden nagedacht over nieuwe vormen van gebruik voor andere delen van de bijbehorende grond: een voedselbos, een pluktuin, misschien zelfs een knarrenhofje. ‘Je wilt dat het iets bijdraagt aan de samenleving,’ zegt ze. Maar die verantwoordelijkheid brengt ook spanning met zich mee. Regelgeving rondom Natura 2000 gebied, kosten, praktische problemen – van wilde zwijnen tot illegaal gedumpt asbest. Toch blijft de motivatie overeind: zorg dragen voor wat je is toevertrouwd. Een begrip van rentmeesterschap dat hier zijn praktische uiting vindt.

Een bijzonder voorbeeld van die visie is een project op een deel van het landgoed waarbij graan wordt verbouwd voor het Avondmaal. Het idee is daarachter is: als brood en wijn een centrale rol spelen in het geloof, waarom zou je dan niet teruggaan naar de oorsprong? ‘Ook dat begint al in de grond’, legt ze uit. Het graan wordt op biologische wijze verbouwd, zelfs met een paard voor de ploeg. Daarna gaat het naar de bakker en wordt het brood gebruikt in de kerk. Het is een tastbare manier om geloof en grond met elkaar te verbinden.

In zijn algemeenheid is het zorg dragen voor de omgeving ook een streven voor Margje geworden. Als moeder staat ze bewust stil bij wat ze doorgeeft. Haar kinderen leven op dezelfde grond als zij, maar beleven die anders. Sommigen verlangen naar de stad. ‘Waarom zijn we niet in Amsterdam gebleven?’, vragen ze soms. Margje herkent dat verlangen maar al te goed. Zelf wilde ze immers ook weg. Maar ze vertrouwt erop dat ze later de waarde zullen zien van waar ze vandaan komen. ‘Ik denk dat ze op een dag denken: dit was rijkdom’. De aanwezigheid van leven in alle vormen om je heen, zonder drukte, zonder verwachtingen, geeft ruimte volgens Margje. Voor de mogelijkheid om te kunnen fladderen, maar vooral om ergens diepgeworteld te kunnen zijn.

GEEF DE PEN DOOR

In de nieuwe rubriek ‘Geef de pen door’ vragen we steeds een andere PKN gemeente naar gebeurtenissen van het afgelopen jaar.

De Protestantse Gemeente Ruinen bijt het spits af.

Met wie hebben wij het genoegen?
‘Mijn naam is Ben Schaper, woonachtig in Ruinen en ik ben daar voorzitter van de kerkenraad van de Protestantse Gemeente Ruinen.’

Hoe staat uw gemeente ervoor en welke specifieke uitdagingen spelen er?
‘We hebben in principe te maken met dezelfde problemen die landelijk spelen. Het aantal kerkleden en kerkgangers loopt al jaren terug. Op een goeie dag zitten er zo’n 50 mensen in onze kerk en de gemiddelde leeftijd daarvan is aan de hoge kant. Er worden wel initiatieven genomen om de jeugd er wat meer bij te betrekken. Zo heeft de dominee op de plaatselijke basisschool georganiseerd dat de kinderen instrumenten leerden maken waarmee ze vervolgens in onze kerk een uitvoering speelden.

Daarnaast hebben wij net als vele andere PKN gemeenten te maken met toenemende lasten en teruglopende opbrengsten. Bij onze Mariakerk - een rijksmonument en één van de oudste kerken van Nederland met muurstenen die teruggaan tot het jaar 1000 - hoort ook nog een groot perceel grond en een rijksmonumentale pastorie uit 1840. Dat vergt veel energie, zorg en onderhoud en daarom hebben we dan ook als gemeente besloten om daar belangrijke stappen in te zetten.’

Welk project hebben jullie het afgelopen jaar gerealiseerd?
‘In 2019 zijn we eens goed gaan kijken wat we konden doen om de financiële druk te verlichten en hoe we onze gemeente naar de toekomst zouden moeten brengen. Daar is uiteindelijk een plan uitgerold – opgedeeld in vier fasen - waarmee we onze gebouwen en terrein flink onder handen nemen. De eerste stap was het moderniseren en verduurzamen van de eeuwenoude Mariakerk. Om de energiekosten te verlagen is er een warmtepomp geplaatst - gevoed door vijf dieptebronnen - en is er bij de entree een ruimte ingebouwd om de tocht te weren en het warmteverlies te beperken. Het heeft erin geresulteerd dat we nu volledig gasloos opereren. Ook hebben we flink geïnvesteerd in de audiovisuele middelen en mogelijkheden van het gebouw.

De tweede stap van het plan was het bouwen van een ontmoetingscentrum aan de Mariakerk vast, waarmee de mogelijkheden van de kerk verder werden uitgebreid. Aanbouwen aan een rijksmonumentale kerk bracht nog wel wat haken en ogen met zich mee, maar in overleg met de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed is dat uiteindelijk allemaal goed gekomen.

Het derde deel van het plan heeft betrekking op het omliggende terrein. Er is een commissie opgericht die het inrichten van een kloostertuin op het terrein probeert te realiseren om zo van het ommetje om de kerk een extra belevenis te maken. De verbouw van rijksmonumentale pastorie 'De Bron' tot vijf appartementen die geschikt zijn voor verhuur is het laatste project van het vierdelige plan.'

Hoe heeft SKG jullie daarbij geholpen?
'We zijn sinds 2023 al bezig met het plannen van de conversie van de pastorie, maar omdat onder meer de kosten van bouwmaterialen de laatste jaren hard zijn gestegen, werd het financiële plaatje steeds duurder. Gelukkig konden we via de provincie Drenthe een aantal subsidies , een laagrentende hypothecaire lening verwerven. Ook het Nationaal Restauratiefonds deed een mooie bijdrage, maar dat was nog niet genoeg om de volledige verbouwing te dekken. Toen hebben we bij de SKG aangeklopt en gelukkig waren zij bereid om ons te helpen met het resterende bedrag.'

Hoe verliep de samenwerking met SKG?
'Ik heb de samenwerking met de SKG als erg fijn en positief ervaren. Ze keken kritisch naar onze plannen en bijbehorende financiële doorrekeningen en dat is uiteraard alleen maar goed. Bovendien waren ze bereid om mee te denken en is dankzij hen het laatste deel van het financiële plaatje voor de verbouwing rondgekomen. Ik kan alleen maar zeggen dat ik SKG als een erg fijne financier zie!'

Hoe denkt u dat de toekomst er voor uw gemeente uit ziet?
'Het realiseren van de kloostertuin en de verbouwing van de pastorie zijn nog gaande. De appartementen worden hopelijk in juli 2026 opgeleverd. Met de huuropbrengsten van de appartementen in de pastorie creëren we een stabiele inkomensstroom die de lopende kosten van de gemeente kan dekken. Daarmee hebben we de middelen en de mogelijkheden gecreëerd waarmee de Protestantse Gemeente Ruinen de toekomst in kan. Met de modernisering en de gerealiseerde aanbouw kan de Mariakerk ook op een andere manier functioneren binnen het dorp. Dat is een mogelijkheid die door dit project is gecreëerd en daar zijn we mede SKG dankbaar voor.'

‘HET
TROOS
VOLLE G
NIET V

IS VOOR MIJ ZO'N
STVOLLE EN HOOP-
GEDACHTE DAT HET
VAN MIJ AFHANGT'

Waarom doen we het niet samen? Dat is de vraag die Nathan Troost-van Diggelen en Rozamaryn van den Broek – Orsel aan elkaar stellen als ze als laatsten nog in de running zijn voor de titel Jonge Theoloog der Nederlanden.

De organisatie blijkt dolenthousiast te zijn en vandaar dat er nu voor het eerst twee jonge ambassadeurs van de theologie actief zijn. Nathan is 24 jaar, woonachtig in Zwolle en bezig met het tweede jaar van de predikantsmaster aan de Protestantse Theologische Universiteit van Utrecht. Rozamaryn is 25 jaar, woonachtig in Ede en is afgestudeerd Theologe aan de Christelijke Hogeschool aldaar en nu werkzaam als missionair werker van het Leger des Heils bij 'Geloven in de Buurt' Ede. Aan de hand van vijf stellingen gaan de Jonge Theologen der Nederlanden in gesprek over enkele hedendaagse vraagstukken.

We zijn vergeten wat het begrip Rentmeesterschap inhoudt

Rozamaryn: Mijn eerste gedachte daarover is dat het momenteel binnen de kerk een hot-topic is. Tijdens mijn studie was er al geen ontkomen aan en werd het ene na het andere symposium over dit thema georganiseerd. Er wordt dus wel over het idee van rentmeesterschap nagedacht en gesproken, maar in de maatschappij is het niet gebruikelijk meer dat we daar uitvoering aan geven. Ik denk dus niet dat we het vergeten zijn, maar dat marktwerking en geld verdienen de boventoon voeren. Tijdens mijn werk bij het Leger des Heils hoorde ik op de werkvloer zoveel verhalen over de commerciële kant van vastgoed. En eerlijk gezegd heeft dat mijn ogen wel een beetje geopend. Het is echt niet vanzelfsprekend meer dat je het goede probeert te zoeken in hoe je omgaat met grond en dat wat jou gegeven is.

Nathan: Bij ons in de Christelijk Gereformeerde Kerk Zwolle is dit ook een thema. Daar hebben we nu een 'Groene Theologie' van de CGK Zwolle geschreven, dus we zijn heel druk bezig met klimaat en rentmeesterschap. We hebben zelfs een predikant, kerkelijk werker, die zit geregeld met Extinction Rebellion op de A4.
Rozamaryn: Echt? Oké, cool!

Nathan: Maar wij zijn wat dat betreft ook wel een kerk op de flank. In ieder geval binnen de gereformeerde wereld zitten wij wel heel erg op de linkervleugel met dat soort thema's. Ik denk dat wij – als samenleving - sinds de industriële revolutie heel druk bezig zijn geweest met de aarde bewerken. Je kunt in principe alle grafiekjes er wel op natrekken dat we daardoor op een gegeven moment over de grenzen heen zijn gegaan van wat de aarde aan kan. Begrijpelijk is het wel, omdat we van slechte omstandigheden kwamen en daardoor andere prioriteiten stelden boven rentmeesterschap. En dat was nog oké, omdat onze bevolking nog niet zo groot was toen, maar we zijn daarna ook nog eens exponentieel gegroeid. Daarbij komt dat het algemene gedachtegoed via de denkers van de Verlichting en de Romantiek is uitgemond in een neoliberale traditie waarbij we het idee van iets dat groter is dan ons steeds meer hebben losgelaten.

En daarin zijn we denk ik rentmeesterschap wel vergeten of in ieder geval vergeten wat het echt betekent. Maar je kunt het kerkgemeenschappen ook niet kwalijk nemen. Kerken die enigszins rekening proberen te houden met rentmeesterschap zijn tegelijkertijd onderdeel van een kapitalistisch systeem. Kerk zijn kost ook geld. Het is niet gek dat je dan als kerk ook moet navigeren op die markt en het vastgoed wat je hebt inzet om je winst te maximaliseren. Om zoveel mogelijk die kerk en de goede dingen die die kerk doet in stand te houden.

Rozamaryn: Hoe je met je financiën omgaat, daar blijkt je ethiek vaak ook wel uit. Geld moet niet het doel op zich zijn, want dan heb je ook een duidelijke ethiek, maar het middel. Dus als jij als kerk enorm veel stukken grond hebt, waar een PKN gemeente vaak zelf over mag beslissen, dan hoop ik dat het gesprek ook wordt gevoerd over hoe wij het goede kunnen zoeken in de omgang hiermee.

Nathan: Ja, maar focus op een ethisch thema gaat vaak wel ten koste van de focus op een ander ethisch thema. Als je grond verpacht aan de bieder met het meest duurzame plan dan heb je misschien minder te besteden aan de diaconie, dan wanneer je had gekozen voor de hoogste bieder. Het is denk ik verantwoord om daarin keuzes te maken. Dat je

ervoor mag kiezen dat de meeste aandacht uitgaat naar een bepaald probleem in jouw gemeenschap. Dat je eerst zorgt voor de leden die onder de armoedegrens leven of de kinderen die geen gezond eten krijgen. En prima als we daarna nog een potje hebben om ons toe te leggen op onze verantwoordelijkheden wat betreft rentmeesterschap. Maar het is denk ik gerechtvaardigd om daarin als kerk prioriteiten te stellen.

Als Jonge Theologen der Nederlanden kijken wij anders naar Grond vanwege klimaatverandering en uitputting van de aarde

Nathan: Ik denk dat je niet per se in jong en oud moet denken als het gaat om klimaatverandering. Je hebt hele linkse ouderen en hele rechtse twintigers. Wel zijn wij jongeren natuurlijk meer opgegroeid binnen een frame waarin de klimaatproblematiek algemeen bekend is en het normaal is dat erover gesproken wordt.

Rozamaryn: Wij zijn natuurlijk onderdeel van onze tijd. En onderdeel zijn van deze tijd betekent daarover nadenken. Mijn ouders waren op hun leeftijd veel minder bezig met deze thematiek dan ik nu ben. Mijn zus is nog fanatieker bezig met het klimaat en – op een hele warme manier – probeert ze ook mijn ouders bewuster te maken. Ik zie dan mijn moeder opeens gebruik maken van zo'n ecologisch was-ei. Dat soort praktische dingen, daarin zie ik wel het verschil.

Nathan: Wij zijn denk ik ook een generatie die natuurlijk al heel vroeg digitaal is geworden waardoor je heel snel niet alleen het nieuws van je regio meekreeg, maar ook wereldwijd. Dus we zijn ook een generatie zijn die zich veel sneller heeft moeten verhouden tot dat soort vragen. Ik denk dat wij als theologen en als christenen misschien wat hoopvoller zijn dan niet-christenen. Tenminste, als ik voor mezelf spreek, ik ken mensen die echt iets hebben van, ja, de hele boel gaat naar...

Rozamaryn: De knoppen?

Nathan: Ja, de knoppen. En ik blijf ploeteren en ik blijf mijn best doen, want het is het goede om te doen. Maar in principe, met 50, 60 jaar is gewoon de boel klaar hier op aarde. Nou ja, ik ben iets hoopvoller, omdat ik toch wil geloven dat er nog een andere factor in deze wereld is die invloed uitoefent. Die net zo hard huilt om alle problemen die wij veroorzaken. Ik geloof dat God daar wel een weg in vindt, maar dat ontslaat mij niet van de plicht om daarin mijn best te doen. Maar ik weet mezelf ook een beperkt en zondig mens, dus als het van mij af zou moeten hangen dan komen we er niet. Niet omdat ik het niet serieus neem, maar omdat ik geloof en ik serieus geloof dat er nog Iemand anders is die het serieus neemt. En soms denk ik haast, de klimaatretoriek is de seculiere variant van een donderpreek. Opdat u vreest en opdat u zich groen gedraagt. Dan denk ik, ja, ik ben daar niet heel gevoelig voor. Ik ben hoopvoller gestemd.

Rozamaryn: Ik voel denk ik wel meer dat dit onze eigen verantwoordelijkheid is. Maar kan ik al die voorgestelde rampscenario's voorkomen? Nee. Misschien een heel klein beetje invloed uitoefenen. Er serieus mee omgaan kan wel helpen om andere, duurzamere keuzes te maken. En als Jonge Theoloog der Nederlanden sta ik relatief vaker op een groter podium, waarin ik mensen mag aanmoedigen om na te denken over de dingen en verantwoordelijkheid te nemen voor wat ze doen. En tegelijkertijd mag ik vertellen dat het in ontspanning mag, omdat je dit soort complexe problematiek nooit alleen draagt.

Het traditionele kerkgebouw heeft alleen toekomst als het multifunctioneel wordt ingezet

Rozamaryn: Als je kijkt naar de historische functie van de kerk dan zou je al kunnen stellen dat die altijd al multifunctioneel was, denk bijvoorbeeld aan het uitdelen van het brood bij de poorten van de kerk. Het idee dat het alleen voor die ene dienst op zondag open is en dat het de rest van de week leeg staat is sowieso een wat eenzijdig beeld. Je kan namelijk als gemeenschap zoveel meer betekenen, daar zit ook de plicht voor het zorgen voor de ander en ook voor mensen buiten de kerkelijke gemeenschap.

Nathan: Ik denk dat het goed is als we kijken naar de functie

van een kerk binnen een gemeenschap, maar dat is geen 'one size fits all' verhaal. Ik denk dat er echt toekomst ligt voor kerken als ze een bredere functie in de maatschappij innemen en hoop, rust en troost bieden op basis van het idee dat wij altijd met de toren omhoog wijzen. Wij kunnen daarmee ook niet-gelovigen iets bieden wat ze misschien niet zo snel meer kunnen vinden in een geseculariseerde maatschappij. Je kunt bijvoorbeeld de deuren ook buiten de zondag om open zetten en functioneren als een soort inloophuis.

Rozamaryn: En laat de kerk nou toevallig allerlei gebouwen hebben en dat terwijl de overheid alle buurthuizen in Nederland zoveel mogelijk aan het wegbezuinigen is. Wat een kans! Ik wil overigens niet zeggen dat we van elk kerkgebouw een buurthuis moeten maken. We moeten ook waken voor de heiligheid van het kerkgebouw. Dat is ongelooflijk van waarde. Die grond waarop eeuwenlang al de naam van God en van Jezus is beleden. En dat is heel gek, maar als je zo'n kerk binnenkomt dan voel je dat. Dat is de hele ruimte, hoe dat gemaakt is, de architectuur, die kan dat zo ademen. Dus enerzijds mag het een heilige ruimte zijn waarin iedereen welkom is, maar anderzijds moeten we waken voor die heiligheid.

Nathan: In Doorn vond ik dat briljant. Ze hadden daar de oude kerk en dat ademde nog in alles iedereen die daar ooit tot onze lieve Heer heeft gebeden. Vervolgens ga je door een gangetje en kom je in een tegen de kerk aangebouwd buurthuis. Het was enerzijds gescheiden, maar anderzijds toch ook één. Ik vond dat fantastisch. Ja, en dat buurthuis onderhield vervolgens weer de onderhoudskosten van de kerk. Echt een mooi initiatief.

Sociale Media versterken geloofsgemeenschappen meer dan dat het ze oppervlakkiger maken

Rozamaryn: Ik denk dat je als kerk sociale media wel kan inzetten om te informeren en om je zichtbaarheid te vergroten. Echter is de kans wel heel groot dat je in oppervlakkigheid vervalt. Want het is snel, het is prikkelrijk en het moet spraakmakend zijn en dat is dus niet de tijd nemen voor een goed verhaal. De diepte van ons geloof communiceren is echt heel lastig en ik vraag me ook af of dat op sociale media kan. Kerk zijn gaat namelijk over een zaak van het hart. En een zaak van het hart communiceren op sociale media is moeilijk.

Nathan: Ik ben denk ik wat radicaler en vind dat een kerk gewoon niet aan sociale media moet doen. Een kerk moet zijn functie hebben binnen de gemeenschap. Op de plek waar ze staan. Op het moment dat jij je op sociale media gaat begeven, dan zul je vooral mensen ook van buiten die gemeenschap trekken. En misschien komen ze een keer langs en misschien blijven ze hangen, maar om de mensen in je omgeving te bereiken heb je geen sociale media nodig. Dat doe je door maatschappelijk betrokken te zijn en wellicht zoals dat in de Hervormde Kerk nog steeds op sommige plekken gebeurt. Gewoon bij de mensen aanbellen en vragen, heeft u tijd voor een gesprek? Ik ben van de kerk en ik wil graag weten hoe het met u gaat.

Rozamaryn: Ik vind het bovendien ook een illusie dat je alleen met sociale media een nieuwe generatie bereikt. Dan moet je echt iets meer hebben dan een online platform. Ik zeg niet dat het niet kan, maar het ligt niet aan alleen maar adverteren. Het gaat erom wat je binnen je gemeenschap doet en wie je daar bent en dat je laat zien wat je voor de jongeren in de gemeenschap zou kunnen betekenen.

Geloven betekent voor mij

Rozamaryn: Ik geloof dat ik en alle andere mensen zijn gemaakt als relationeel wezen. Wat zo ongelofelijk geliefd is, dat ik daarvan uit mag delen en de ander mag liefhebben. En ik geloof dat we geliefd worden door God en alle rechtvaardigheid die daarbij hoort. Ik geloof in het wonder van Jezus Christus aan het kruis, die voor ons stierf en opstond. Ik geloof dat het ook af en toe één groot mysterie is hoe alles werkt en doorwerkt. Waar ik zelf als klein, minuscuul mens soms echt niks van begrijp. En ik geloof ook dat dat betekent dat ik vragen mag hebben, dat ik dingen niet mag weten. Door lief te hebben en recht te doen op plekken en relaties waar dat nodig is, probeer ik een goed mens te zijn.

Nathan: Ik kom dan toch misschien heel klassiek uit bij Zondag 1 van de Heidelbergse Catechismus: mijn enige troost in leven en sterven is dat ik niet mijzelf, maar Christus toebehoor. Het is voor mij zo'n troostvolle en hoopvolle gedachte dat het niet van mij afhangt. Dat ik me over mag geven aan iemand die het allemaal beter weet, doet en kan dan ik. Maar dat ik wel mijn best mag doen om mee te werken in Zijn plan, in Zijn koninkrijk. Dat geeft mij rust, dat geeft mij ook de hoop en het optimisme om elke dag met een glimlach op te staan en mensen tegemoet te treden met vertrouwen en met goede bedoelingen. Al merk ik wel dat ik ook probeer om dat niet alleen op mij persoonlijk te betrekken. Het geloven is voor mij ook dat je onderdeel bent van iets groters dan mijn eigen leven. Dat ik me verbonden weet met mensen overal ter wereld omdat ze dezelfde Heer belijden. En hoe het precies allemaal zit, daarvoor studeer ik en dat probeer ik zo goed mogelijk te verwoorden. Ergens blijft het een mysterie, maar dat maakt het alleen maar leuk om te blijven zoeken.

Op een rustig boerenerf aan de rand van het Overijsselse Dalfsen wordt gebouwd aan een kleinschalig woonconcept. Hier groeit een idee dat draait om verbinding, omzien naar elkaar en het delen van het dagelijks leven. Initiatiefnemer Wijnand Mulder en zijn vrouw Elize zetten zich samen met drie andere gezinnen in om hun droom werkelijkheid te maken: een kleinschalige leefgemeenschap waarin ruimte is voor mensen die tijdelijk een steuntje in de rug nodig hebben. Met Stichting Buren Dichtbij willen zij een plek creëren waar hoop en naastenliefde centraal staan.

Het verhaal begint niet in Nederland, maar duizenden kilometers verderop. Zes jaar geleden keerden Wijnand en Elize met hun gezin terug uit Papoea Nieuw-Guinea, waar ze jarenlang in de jungle woonden en werkten. “We leefden in Papoea echt in een gemeenschap,” vertelt Wijnand. “We hebben daar geleerd hoe waardevol het is om te geven en te delen in het leven.” Die ervaring liet hen niet los toen ze zich weer in Nederland vestigden.

Familiebedrijf
In Dalfsen vonden ze woonruimte op het erf van een oude boerderij. Het erf, waar 170 jaar lang een familiebedrijf gevestigd was, inspireerde Wijnand. Hoe konden ze zelf als familie iets van het gemeenschapsgevoel uit Papoea Nieuw-Guinea naar Dalfsen terugbrengen? Vanuit hun christelijke levensovertuiging groeide het verlangen om hun leven opnieuw te delen met anderen.

Concrete stappen
Die eerste ideeën bleven niet lang abstract. Het stel ging in gesprek met mensen uit hun omgeving: gezinnen die dezelfde overtuiging deelden en soms, net als zij, ook een achtergrond hadden in Papoea Nieuw-Guinea. “We merkten al snel dat het begon te leven,” zegt Wijnand. Een belangrijke wending kwam toen de boerderij op het erf te koop werd gezet. Het idee, dat Wijnand omschrijft als een visioen, kreeg ineens een concreet perspectief. Wijnand: “Dat voelde als een kans. Misschien zelfs wel als een richting die ons gegeven werd.” De vier gezinnen besloten samen de stap te zetten.

Het plan dat daaruit voortkwam is helder en ambitieus. Op het erf krijgen de vier gezinnen ieder hun eigen woning. In de voormalige schuur wordt ruimte gecreëerd voor zes bewoners. “Mensen die om uiteenlopende redenen tijdelijk behoefte hebben aan een stabiele, positieve leefomgeving. Een letterlijke goede buur dichtbij. Denk aan jongvolwassenen die de pleegzorg verlaten, mensen met een burn-out, depressie of relationele problemen,” legt Wijnand uit.

Dagelijkse verbinding
De bewoners worden gekoppeld aan een zogenoemd buddy-gezin, waarmee zij optrekken in het dagelijks leven. Samen koken, samen eten, werken op het erf, in de moestuin of het verzorgen van de dieren. Tegelijkertijd blijft er ruimte voor privacy en eigen regie. “Het gaat juist om het gewone leven dat je deelt,” benadrukt Wijnand. “Daar zit de echte verbinding.”

Die verbinding is niet alleen praktisch, maar ook persoonlijk van aard. De christelijke levensovertuiging van de initiatiefnemers speelt een belangrijke rol. Wijnand: “We willen ons geloof niet opdringen. Maar het hoort wel bij wie we zijn. Dus als het ter sprake komt, dan vragen we bijvoorbeeld of we voor iemand mogen bidden.”

Pieken en dalen
Hoewel het idee al jaren geleden ontstond, is de realisatie ervan allesbehalve vanzelfsprekend geweest. De weg van droom naar uitvoering kende veel pieken en dalen. “Soms ga je drie stappen vooruit en dan weer twee terug,” zegt Wijnand eerlijk. “Van hypotheekaanvragen tot juridische vraagstukken en afgewezen subsidies. Er waren genoeg momenten waarop de moed je in de schoenen zakt. Maar dan gaat er toch weer ergens een deur open.”

Wederzijds vertrouwen
In dat proces speelde SKG een belangrijke rol. Al in een vroeg stadium legde Wijnand zijn idee voorzichtig voor. “Het plan was toen nog heel pril, daar hebben we samen over gebrainstormd. Het gaf ons direct vertrouwen dat onze dromen misschien echt werkelijkheid konden worden.” Ongeveer twee jaar later kwam het contact met SKG opnieuw op gang. Inmiddels was het idee concreter geworden en konden de eerste stappen richting financiering worden gezet. “Ik vind het een bijzondere meerwaarde dat we dezelfde levensovertuiging delen,” vertelt Wijnand. “Dat maakt de samenwerking anders. Minder zakelijk dan met een bank, meer gericht op verbondenheid. Samen zoeken naar oplossingen.” Die gedeelde basis vertaalt zich volgens

VAN DROOM NAAR GEMEENSCHAP

hem in flexibiliteit en wederzijds vertrouwen. “Je voelt dat er echt met je wordt meegedacht.”

Met steun van SKG konden de vier gezinnen uiteindelijk het erf aankopen. Inmiddels is de bouw in volle gang. Op het erf wordt hard gewerkt om de bestaande gebouwen geschikt te maken voor hun nieuwe bestemming. Een van de meest in het oog springende projecten is de verbouwing van de oude stal, waar ooit koeien stonden. Deze ruimte moet uitgroeien tot zes woonunits met een gezamenlijke huiskamer.

Samen bouwen

“Het is echt bijzonder om de betrokkenheid van vrijwilligers te zien, die zich vanuit verschillende hoeken aanmelden om te helpen bij de verbouwing,” aldus Wijnand. Op het erf wordt tijdens gezamenlijke klusdagen hard getimmerd en gebouwd. Binnenkort is het dak van de schuur aan de beurt. “Als alles volgens planning verloopt, wordt de verbouwing dit jaar afgerond en kunnen in het nieuwe jaar de eerste bewoners hun intrek nemen.” De belangstelling is er al. “We hebben concrete aanvragen gehad. Maar die hebben we nog even afgehouden. Eerst moet de basis goed staan.”

Kleinschalige impact

Zijn huidige werk staat in scherp contrast met zijn eerdere leven in Papoea Nieuw-Guinea, waar hij en zijn vrouw betrokken waren bij het runnen van twee ziekenhuizen. “Daar hadden we te maken met een heel brede impact,” zegt Wijnand. “Dit hier is kleinschaliger, maar daardoor wel persoonlijker. We willen mensen het gevoel geven dat ze gezien worden. Dat er naar ze geluisterd wordt. Dat ze ertoe doen.” Die focus op het individu, ingebed in een gemeenschap, vormt de kern van Stichting Buren Dichtbij. Wijnand: “We geloven dat echte nabijheid het verschil maakt. Gewoon iemand die er is. Die met je eet, met je praat, met je meeleeft.”

Voor Wijnand blijft het bijzonder om te zien hoe een idee van vijf jaar geleden nu tastbare vormen aanneemt. “Als ik terugkijk, vind ik het heel inspirerend dat iets wat ooit als een soort visioen in mijn gedachte opdook, nu heel erg kloppend daaraan werkelijkheid begint te worden.” Die ervaring geeft hem energie voor de toekomst. “We bouwen stap voor stap verder, met het vertrouwen dat God met ons meegaat.”

Hoop

Met Stichting Buren Dichtbij ontstaat in Dalfsen een plek waar gastvrijheid, geloof en naastenliefde samenkomen. Een initiatief dat laat zien hoe juist kleinschaligheid ruimte kan bieden voor echte aandacht. Als de eerste bewoners volgend jaar hun intrek nemen, begint misschien wel het belangrijkste deel van het verhaal: het dagelijks samenleven, met alles wat daarbij hoort. “Uiteindelijk draait het allemaal om hoop,” zegt Wijnand. “Dat mensen hier iets ervaren waardoor ze weer verder kunnen. Dat ze opnieuw vertrouwen krijgen in zichzelf, in anderen en in de toekomst.” Op het erf in Dalfsen wordt die hoop steen voor steen opgebouwd.

OUD GELD

Wie betaalde de armoede?
Wie vandaag in Nederland in financiële problemen komt, kan uiteindelijk terugvallen op de overheid. Er is bijstand, er zijn uitkeringen en er bestaan allerlei regelingen voor wie niet (meer) kan werken, ziek is of een handicap heeft. Dat lijkt vanzelfsprekend, maar nog geen tweehonderd jaar geleden was dat allesbehalve zo. Toen was de vraag vooral: *wie moet er eigenlijk voor de armen betalen?*

In de negentiende eeuw was armoede in de Veenkoloniën – zoals Oude en Nieuwe Pekela – een vertrouwd verschijnsel. Veel arbeiders leefden van seizoenswerk. In de zomer was er werk genoeg op het land, maar zodra de oogst binnen was, konden de arbeiders vertrekken. De paar gulden die in de zomer waren gespaard, moesten de koude maanden zien te overbruggen. En doordat grote gezinnen, ziekte of een handicap het leven kwetsbaar maakten, lukte dat niet altijd. Bovendien werd regelmatig een groot deel van het inkomen besteed aan alcohol.

Als het geld echt op was, kwam de armenzorg in beeld. Maar wie die zorg moest betalen, was een voortdurende bron van discussie. De kerk hielp via de diaconieën, maar ook de burgerlijke gemeente voelde zich verantwoordelijk voor het welzijn van haar inwoners. En dan waren er nog welgestelde burgers die via organisaties als het Nut bijsprongen. Dat ging niet altijd zonder wrijving. In 1851 gaf de gemeente Oude Pekela ongeveer vijfduizend gulden uit aan werkverschaffing en bedeling – een fors bedrag voor die tijd. Opmerkelijk genoeg besteedden de vier plaatselijke diaconieën samen ongeveer evenveel. De rekening van de armoede werd dus in feite door twee kassen betaald, maar niemand wist precies wie de grootste verantwoordelijkheid droeg.

In de negentiende eeuw werd dat een politiek heet hangijzer. Na de Franse tijd gold min of meer dat de gemeente uiteindelijk moest bijspringen, maar duidelijke wetten ontbraken. In Groningen werd zelfs bepaald dat kerken in eerste instantie voor hun eigen armen moesten zorgen.

Pas wanneer hun kas leeg was, mocht de gemeente helpen. In 1854 kwam er een landelijke Armenwet die bepaalde dat de zorg vooral bij kerken en particuliere instellingen moest blijven. In Pekela werd daarop een burgerlijk armenbestuur opgericht. De gemeente gaf er geld aan, maar aanzienlijk

minder dan voorheen. In Nieuwe Pekela bijvoorbeeld kreeg het armenbestuur in 1858 slechts 1250 gulden van de gemeente, terwijl de verschillende kerken samen ruim 3600 gulden uitgaven aan hulp. Het gevolg liet zich raden: de middelen werden krapper en de armenzorg verslechterde.

Kerken probeerden hun kosten te beperken door strengere regels op te stellen. In Nieuwe Pekela besloot het Hervormde kerkbestuur bijvoorbeeld alleen nog leden te helpen die ook daadwerkelijk belijdenis hadden gedaan. Dat scheelde weer een paar armen op de lijst. De gemeente vond dat uiteraard niet zo'n goed idee en stuurde sommigen doodleuk weer terug naar de diaconie. Zo ontstond een merkwaardig spel waarbij iedereen probeerde de rekening bij de ander neer te leggen. Ook de armen zelf wisten soms inventief met het systeem om te gaan. Sommige bedelaars lieten zich bijvoorbeeld expres oppakken wanneer hun geld op was. Dat leverde een verblijf in werkkolonie Veenhuizen op – geen vakantieoord, maar het leverde wel tijdelijk kost en inwoning op.

Pas veel later, met nieuwe wetgeving en economische groei, verbeterde de situatie en ontstond de rolverdeling die we vandaag nog steeds kennen. De overheid nam steeds meer verantwoordelijkheid op zich en de kerken konden zich langzaam terugtrekken uit hun rol als belangrijkste armenzorgers. De gemeente Pekela kampt nog steeds met armoede, in de lijstjes van armste gemeenten van Nederland scoort Pekela altijd hoog. En terwijl armoedebestrijding nu hoofdzakelijk is neergelegd bij het Rijk en de Gemeente, doen de lokale Protestantse kerken - via de diaconie en andere plaatselijke initiatieven - ook nog steeds een duit in het zakje.

Bron: https://www.deverhalenvangroningen.nl/

Kijk verder via www.skggouda.nl
of door het scannen van deze QR-code.

kerk
gezocht.nl

VAN LEEGSTAND NAAR ONTMOETING

Wat als plekken die leeg komen te staan, juist nieuwe betekenis krijgen? Binnen SKG groeit het besef dat kerk-zijn in Nederland verandert. Terwijl sommige kerkgebouwen steeds stiller worden, ontstaat op andere plekken juist beweging. Met KerkGezocht.nl brengt SKG deze werelden bij elkaar en ontstaat er ruimte voor ontmoeting, samenwerking en gedeeld gebruik van wat er al is.

Het inzicht ontstond niet achter een bureau, maar in de praktijk van het werk. In gesprekken met kerken, tijdens bezoeken door het land en in de cijfers die SKG dagelijks onder ogen krijgt, tekent zich een duidelijke ontwikkeling af. “We ontdekten dat er meer dan een miljoen migrantenchristenen in Nederland zijn,” vertelt directeur Jos de Kleuver. “Dat zette ons aan het denken. Dit zijn broeders en zusters in het geloof, maar vaak zonder vaste plek om samen te komen.”

Tegelijkertijd zag SKG hoe traditionele kerken zoeken naar manieren om hun gebouwen te behouden en toekomstbestendig te maken. Die twee bewegingen – krimp en groei – bestaan naast elkaar, maar raken elkaar nauwelijks. Juist daar zag SKG een kans.

Twee bewegingen, één richting
Binnen het netwerk van SKG wordt deze tegenstelling steeds zichtbaarder. Gemeenten die te maken hebben met leegstand en afnemende middelen, en migrantenkerken die groeien, maar vaak geen toegang hebben tot geschikte gebouwen.

“Het zijn werelden die elkaar niet vanzelf vinden,” zegt De Kleuver. “Maar ze horen wel bij elkaar.” Vanuit die overtuiging ontwikkelde SKG KerkGezocht.nl: een platform dat kerken helpt om elkaar te vinden en ruimte te delen.

Meer dan alleen ruimte
In de visie van SKG gaat het daarbij niet alleen om het benutten van gebouwen. Kerkgebouwen zijn meer dan stenen. Het zijn plekken van ontmoeting, rust en betekenis. Voor migrantenkerken hebben deze plekken vaak nog een extra dimensie. Ze bieden niet alleen ruimte voor samenkomst, maar ook voor verbinding, steun en oriëntatie in een nieuwe omgeving. Daarmee vervullen ze een rol die verder gaat dan de zondag alleen.

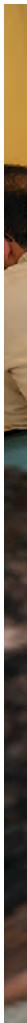
Van ondersteunen naar verbinden
De rol van SKG verschuift daarin mee. Waar de organisatie traditioneel kerken ondersteunt op financieel vlak, wordt steeds vaker ook meegedacht over hoe kerk-zijn vorm krijgt in deze tijd. “We willen faciliteren dat kerken hun plek behouden én delen,” zegt De Kleuver.

Een voorbeeld daarvan is een Armeense gemeenschap in Doorn, die met ondersteuning van SKG een eigen kerkgebouw kon betrekken. De impact daarvan werd snel zichtbaar. De gemeente groeide en wil inmiddels zelf ruimte bieden aan anderen. “Dat laat zien wat er gebeurt als je een plek hebt,” aldus De Kleuver. “En hoe dat weer doorwerkt naar anderen.”

Ontmoeting als uitgangspunt
Met KerkGezocht.nl wil SKG deze beweging verder versterken. Het platform brengt vraag en aanbod samen, maar richt zich nadrukkelijk ook op de ontmoeting daarachter. “Het gaat niet alleen om het praktische,” zegt De Kleuver. “Juist het relationele stuk is essentieel. Elkaar leren kennen en begrijpen.”

Samen vooruitkijken
De ontwikkelingen laten zien dat kerk-zijn in Nederland niet verdwijnt, maar verandert van vorm. Groei en krimp bestaan naast elkaar en vragen om nieuwe manieren van denken en samenwerken.

Voor SKG ligt daar een duidelijke rol. Door kerken te ondersteunen én met elkaar te verbinden, ontstaat er ruimte voor nieuwe initiatieven en gedeeld gebruik van bestaande plekken. Daarom roept SKG kerken op om zich open te stellen en actief deel te nemen aan het platform.

“Als we deze beweging benutten, ontstaat er iets moois,” zegt De Kleuver. “Plekken waar mensen samenkomen, elkaar ontmoeten en geloof delen.”

In die ontwikkeling ziet SKG vooral kansen. Kansen om ruimte te delen, om elkaar te vinden en om samen te bouwen aan een toekomst waarin kerkgebouwen plekken van betekenis blijven.

kerk gezocht .nl

DE KERK VERVELT

Er wordt soms veel gesproken over wat de kerk verliest in Nederland. Gebouwen, leden, vanzelfsprekendheid. Maar hebben we het ook over wat de kerk kan ontvangen?

Ds. Kees van Ekris, scriba van de Protestantse Kerk in Nederland, ziet juist daar een hoopvol perspectief. In een tijd waarin de samenleving steeds meer in verschillen denkt, ontdekken christenen uit verschillende tradities en culturen elkaar opnieuw als broeders en zusters. Dat vraagt om loslaten, realisme en zorgvuldig delen, maar vooral om de overtuiging dat de ander ons iets van Christus wege te zeggen heeft.

Wereldkerk

"Wij zien een hard en ook een ontvlambaar klimaat in de samenleving. Die taal kunnen wij als kerk niet spreken. Ieder mens heeft een sacraliteit in zich, een heiligheid die wij eren. Zeker als het gaat om broeders en zusters die hier komen wonen. In het DNA van de christelijke kerk zit iets dat huidskleur en verschil in komaf overstijgt." Hij wil daarbij zorgvuldig spreken. Want verandering doet soms ook pijn. "Ook Nederlandse kerken en Nederlandse mensen ervaren soms verlies omdat iets wat hen vertrouwd was,

verdwijnt. Maar we moeten steeds blijven zeggen dat wij als kerk niet alleen maar een Nederlandse kerk zijn, maar een wereldkerk."

Wederzijds respect
Vanuit zijn rol als scriba ziet ds. Van Ekris overal gemeenten worstelen met de lasten van hun gebouw. Vol herinneringen en betekenis, maar soms amper of helemaal niet meer te onderhouden. Tegelijkertijd ziet hij internationale kerken die zoeken naar een vaste plek. Wat hem betreft kan juist daar iets ontstaan dat verder gaat dan een praktische oplossing. "De link is het Evangelie. De link is dat je een gemeenschap bent, onderdeel van het lichaam van Christus. En dat je dus een verbinding met elkaar hebt die ertoe doet. Als je elkaar op dat niveau wat kunt vinden of dat kunt verkennen, kan er iets gebeuren van sympathie en herkenning. En het tweede wat ik zie dat belangrijk is, is een wederzijds respect."

Daarom begint samenwerking volgens hem met luisteren. "Wat is het verhaal van dit gebouw en van deze gemeenschap? Welke traditie zit erin? Het is belangrijk dat hier interesse en respect voor is, ook voor de financiële situatie van de ontvangende gemeente die soms ook naarstig op zoek is naar middelen om verder te kunnen. En andersom ook de nieuwsgierigheid: waar komen jullie vandaan? Wat is jullie verhaal? Wat is jullie kracht? Wat brengen jullie in? Wat kunnen we voor elkaar betekenen?"

Zonder de baby met het badwater weg te gooien, mogen we leren van een ander perspectief op verandering en verlies . "Migrantenchristenen weten iets: dat tijden kunnen veranderen en dat de werkelijkheid van iets achter moet laten niet het einde betekent van je identiteit. Maar dat je op de een of andere manier jezelf ook weer opnieuw uit kunt vinden in een nieuwe context. Ik adem daar altijd van op, want dan denk ik: oh ja, wij zijn wereldkerk. Ik laat me niet gijzelen door de vraagstukken van hier en nu. Vertel mij hoe jij bent omgegaan met veranderingen."

"Kijk, ik vond het soms heel moeilijk om in een gymzaal voor te gaan. Ik houd van een toga en een kerkgebouw met een verhaal. Maar dan loop ik daar door een gymzaal en voel ik aan alles: dit werkt eigenlijk niet. Dus moet ik luisteren naar wat de kracht is van een gymzaal waar een gemeenschap samenkomt. Daar kan ik van leren. Tegelijkertijd denk ik dat gymzaalkerken ook iets kunnen leren van wat je kunt beleven in een klassiekere kerk, waar ik geniet van de stilte, de lichtval en de geschiedenis die daarin zit. Om dat allemaal op één hoop te gooien en te zeggen: we gaan voortaan allemaal in die gymzaal of allemaal in dat oude gebouw, daar geloof ik niet zo in. Maar je kunt wel heel lang naar elkaar luisteren en iets van de magie opdoen van de vitaliteit die in het christendom zit, hetzij in een gymzaal, hetzij in een oud gebouw, en zo wat naar elkaar toe bewegen."

Tegen verkalking
Voor de scriba staat er uiteindelijk meer op het spel dan de toekomst van gebouwen. "Kerk-zijn is intrinsiek verbonden zijn met een weefsel van broeders en zusters die jou op iets attenderen wat je zelf niet bedacht. Anders verkalk je en verouderen we op een slechte manier." Hij vervolgt: "Wij geloven dat de kerk één is, wereldwijd en oecumenisch, en dat de ander ons iets van Christus wege te zeggen heeft. Dat moet je leren. Zodra je die ervaring hebt opgedaan, word je niet meer zo arrogant en gesloten en word je veel opener. Juist die houding is een hele missionaire houding. Geslotenheid past niet bij de kerk."

De kerk vervelt
Die open houding vraagt ook een andere manier van kijken naar de toekomst van de kerk. "Soms zal de kerk een tiny house worden. Een heel kleine plek met amper behuizing of een vaste plek. Soms zal de bestaande kerk misschien wel een beetje gaan lijken op een migrantenkerk, die eigenlijk niet meer precies weet waar ze thuis is in een grote regio." Toch ziet hij daarin niet alleen verlies. "Tijden veranderen en we zullen ons moeten inrichten op een andere tijd, zonder af te breken wat nog floreert op allerlei plekken." Hij gebruikt daarvoor een beeld dat zijn hele visie samenvat. "Ik denk vaak dat het kerkgebouw eigenlijk de huid van de christelijke gemeente is. In het Nieuwe Testament is de gemeente het lichaam van Christus. Het hart van de gemeente is Christus, de adem in het lichaam is de Geest, de beweging gebeurt door de gaven van de Geest in de mensen. Het gebouw zou ik de huid van het lichaam noemen. Dus die huid doet ertoe. Maar je kunt soms ook vervellen. Dat is niet erg. Dat is niet het einde van het levende lichaam, alleen krijg je een andere vormgeving. Daar staan wij middenin."

Aan elkaar gegeven
Juist daarom ziet ds. Van Ekris de toekomst van de kerk niet in de eerste plaats in gebouwen, maar in verbondenheid. "In zekere zin is het kerkgebouw secundair. Het primaire is de verwevenheid van broeders en zusters die geloven dat de Heer tegen hen zegt: op welke manier kun jij dienstbaar zijn aan de ander? Daaronder zit de kracht van de gemeenschap die niet in huidskleur denkt, of in arm en

rijk, of in opleiding of in hoe je gevormd bent door welke cultuur, maar die dat eigenlijk overstijgt."

In een samenleving waarin verschillen steeds vaker tot verwijdering leiden, ziet hij juist een opdracht én een belofte. "De kerk is daar een wezenlijk ander verhaal in, waar wij laten zien dat wij anders met elkaar omgaan omdat wij een band hebben in Christus." En daarom, zegt hij, is deze ontmoeting niet alleen een verantwoordelijkheid. "Wij hebben verantwoordelijkheid voor elkaar en wij zijn aan elkaar gegeven. Het is ook meer. Het is niet alleen moeten en verplichting, maar het is ook verrassing, verwondering en openheid."

Kijk het volledige interview via www.skggouda.nl
of door het scannen van deze QR-code.

In deze editie van ons jaarlijkse magazine deelt bestuursvoorzitter Aart Duijzer zijn visie op werkzaam vermogen en de maatschappelijke impact van SKG. In zijn column schetst hij hoe financiële middelen kunnen bijdragen aan duurzame verandering en betekenisvolle initiatieven.

Als bestuursvoorzitter van SKG krijg ik regelmatig de vraag waar wij nu eigenlijk het verschil maken. Het is verleidelijk om dan naar binnen te kijken: processen, portefeuilles, rendementen. Maar eerlijk gezegd ligt mijn focus ergens anders. Wat mij drijft, is wat er buiten gebeurt. De impact die we mogelijk maken.

Wij zijn geen organisatie die geld oppot. Integendeel: geld moet aan het werk. 'Werkzaam vermogen' noemen we dat. Maar wel doordacht, zorgvuldig en met oog voor de wereld waarvoor het bedoeld is. Want de middelen die ons worden toevertrouwd, vormen geen anonieme "berg geld" die we aan Jan en alleman uitdelen. Daar zitten mensen achter, met verwachtingen en vertrouwen. En dat vraagt om verantwoordelijkheid.

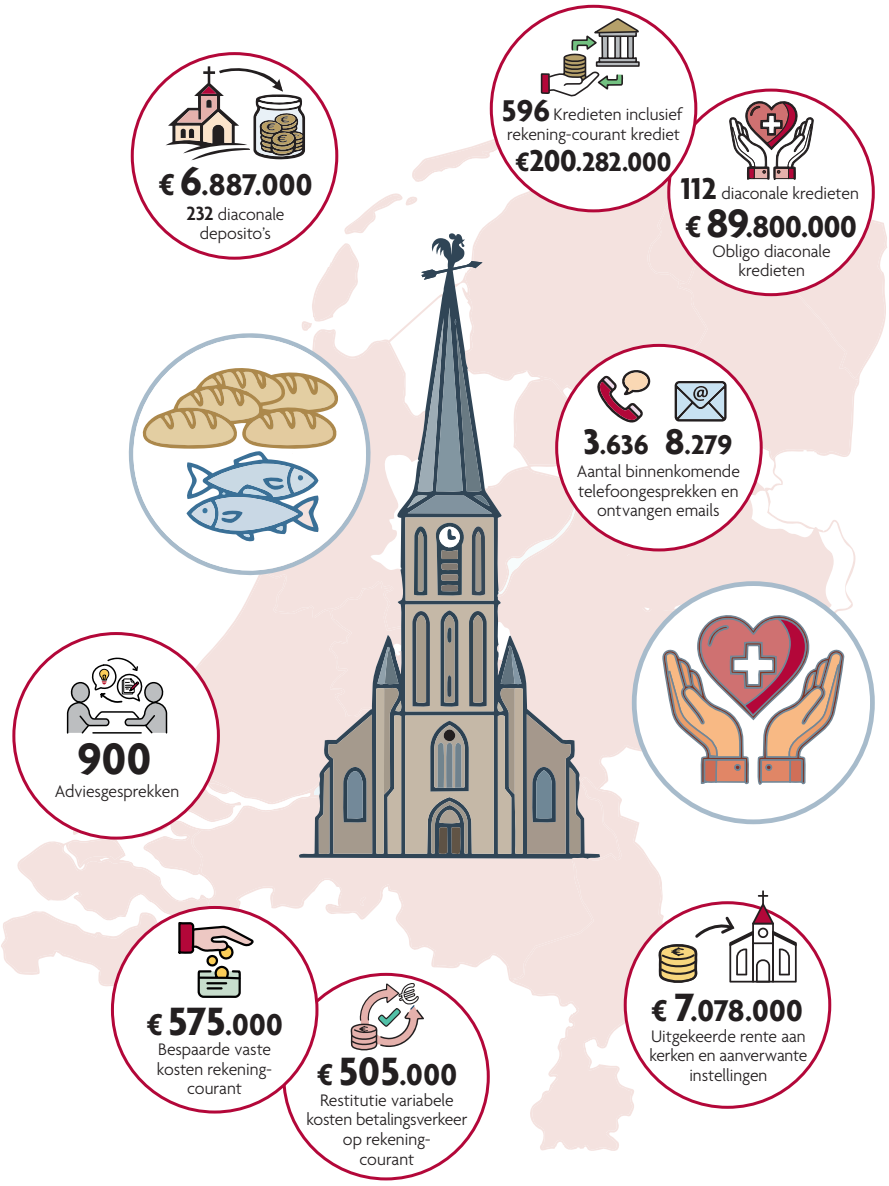
Die verantwoordelijkheid krijgt voor mij betekenis in projecten die ertoe doen. Neem bijvoorbeeld 'Tot Heil des Volks'. In de kern een plek waar mensen worden gezien en geholpen. Maar tegelijk ook een project dat creatief omgaat met mogelijkheden. In de zomer, wanneer de vraag naar opvang verandert, worden delen van het gebouw bijvoorbeeld ingezet voor tijdelijke verhuur, wat aanvullende inkomsten oplevert. Dat maakt de organisatie niet alleen maatschappelijk waardevol, maar ook zakelijk duurzaam. Die combinatie raakt precies waar wij voor staan: persoonlijke impact én financieel gezond.

Een ander initiatief dat mij na aan het hart ligt, is Kerkgezocht.nl. Waar traditionele kerken soms ruimte over hebben, komen migrantenkerken vaak samen in garages, loodsen of gedeelde ruimtes. Dat schuurt. Niet alleen praktisch, maar ook in waardigheid. Met gerichte financiering kunnen wij helpen die plekken te verbeteren, zodat gemeenschappen een thuis krijgen dat past bij hun betekenis.

Dit soort projecten laten zien wat impactfinanciering concreet voor mij betekent. Organisaties helpen bouwen, verbouwen of verduurzamen. Dat zijn geen losse investeringen, maar schakels in een groter geheel van betrokkenheid. Daarom nemen wij ook de tijd om zorgvuldig te bepalen waar ons geld naartoe gaat. We financieren niet zomaar. We luisteren, toetsen en kijken vooruit. Juist die aandacht maakt het verschil. Voor de initiatiefnemers die op ons rekenen, én voor degenen die hun middelen aan ons toevertrouwen.

Aart Duijzer

Wat doet SKG met de kerkgelden die we namens lokale gemeenten van de Protestantse Kerk in Nederland beheren?

COLOFON

MAGAZINE SAMEN DROMEN
SKG Gouda

Jaargang 2 - No. 02 - 2026

Concept: Nachtzon Media
Redactie: Anne-Goaitske Breteler, Durk Slager, Maxime Vernooij, Kim Tanghe, André Boer, Bertil Prins, Miranda de Leeuw den Bouter, Jos de Kleuver

Fotografie: Robert Westera, Rogier Bos

Druk: Prefix Media

Overname is toegestaan mits daarbij wordt vermeld: 'Overgenomen uit 'SAMEN DROMEN' magazine van SKG'.

www.skggouda.nl

SKG

SAMEN KERKEN HELPEN GROEIEN

